

Tájékoztató a közösségi szolgálatról

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján 2012. szeptember 1-jétől kötelező feladata az oktatási intézményeknek a közösségi szolgálat megszervezése, amely felmenő rendszerben vonatkozik a diákokra. Először azokra a tanulókra, akik 2016-ban tesznek érettségi vizsgát. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 45. pontja A középiskolában a közösségi szolgálattal kapcsolatos rendelkezések címen egyértelművé teszi, hogy a közösségi szolgálat megszervezése az iskola feladata, és ezt együttműködési megállapodás útján szervezi meg a fogadó intézményekkel, ezért közvetlenül diákok csak akkor kereshetnek fel egy fogadó intézményt, ha az iskola az adott fogadó intézménnyel már együttműködési megállapodás keretében rögzítette a tevékenységek típusait és feltételeit.

Önkéntesség és közösségi szolgálat

Fontos tudni, hogy az iskolai közösségi szolgálat nem fedi le teljes egészében az önkéntes tevékenység fogalmát, attól elsősorban pedagógiai céljai (felkészítés, feldolgozás) miatt különbözik, miként ezt az elnevezése is mutatja. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy az iskolai közösségi szolgálat nem tartozik a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény hatálya alá.

A köznevelési közösségi szolgálat keretei között folytatható tevékenységek területei:

- a) egészségügyi,
- b) szociális és jótékonyági,
- c) oktatási,
- d) kulturális és közösségi,
- e) környezet- és természetvédelemi,
- f) polgári és katasztrófavédelmi,
- g) közös sport- és szabadidős tevékenység óvodáskorú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, idősekkel.

Az a) pontban meghatározott tevékenységi területen minden esetben, a b) pontban meghatározott esetekben szükség szerint mentort kell biztosítani a tanulót fogadó intézménynek.

Évfolyamok

A középiskola a 9–11. évfolyamos tanulói számára lehetőség szerint három tanévre, arányosan elosztva szervezi meg, vagy biztosít időkeretet a legalább ötvenórás közösségi szolgálat teljesítésére, amelytől indokolt esetben a szülő kérésére el lehet térni.

Időkeret felosztása

A közösségi szolgálatot az adott tanuló esetében koordináló pedagógus az ötven órán belül – szükség szerint a mentorral közösen – legfeljebb ötórás felkészítő, majd legfeljebb ötórás záró foglalkozást tart. 40 óra minimálisan a tevékenységgel töltött idő, ha a felkészítés rövidebb a tevékenység hosszabb. Egy órán 60 percet értünk, azzal, hogy a helyszínre történő utazási idő nem számítható be a teljesítésbe. Abban az esetben, ha több tanéven át szerveződik a közösségi szolgálat, gondolni kell arra, hogy ekkor is legyen idő a ráhangolódásra, a felkészítésre.

A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítségével **alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb három órás időkeretben** végezhető a tevékenység.

A tizenhatodik életévét be nem töltött tanuló esetében a közösségi szolgálati tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg

- a) a tanítási szünet ideje alatt a napi három órát és a heti tizenkét órát,
- b) tanítási időben a heti hat órát és
  - ba) tanítási napon a napi két órát.
  - bb) tanítási napon kívül a napi három órát.

A közösségi szolgálat szellemisége a rendszeres évközi tevékenységekre épít, a tanéven kívül az év bármely időszakában megszervezhető. (pl. Semmi sem zárja ki a nyári teljesítést, ebben az iskola dönt, hogy szervez-e ilyen tevékenységeket diákjai számára, illetve elfogad-e ilyen tevékenységeket. Elszámolni csak napi 3, heti 12 órát lehet, ami pontosan azt a célt szolgálja, hogy ne lehessen kampányszerűen teljesíteni a közösségi szolgálatot.)

Térbeli korlátozás

A közösségi szolgálat a tanulók lakókörnyezetében, legfeljebb 30 kilométeres körzeten belül szervezhető meg.

A közösségi szolgálati tevékenység kiválasztása

A közösségi szolgálat szervezésekor meg kell adni a lehetőséget a tanulóknak arra, hogy ők válasszák meg, hol, milyen tevékenységet végezzenek, ezért szeptemberben felmérjük az osztályfőnöki órák keretében, hogy a diákok mely három területen szeretnének dolgozni, és ennek ismeretében szervezi meg az iskola a munkalehetőségeket.

A diákok a felkínált lehetőségeket ismerve szabadon dönthetnek arról, hogy, mire jelentkeznek.

Bár nincs jogszabályi akadálya annak, hogy a tanuló az iskolai közösségi szolgálatot olyan intézményben teljesítse, amelyben hozzátartozója dolgozik, ez olyan etikai kérdés, amely az iskolai közösségi szolgálatot szervező iskola kompetenciájába tartozik, hogy engedélyezi/elfogadja, vagy sem.

Rokon nem igazolhat semmilyen közösségi szolgálati teljesítést, ezért nem tanácsolt rokon vezette intézménynél végezni a közösségi szolgálatot. Fontos, hogy semmilyen esetben se igazolja rokon a teljesített órákat sem a fogadó szervezetnél, sem a közösségi szolgálati naplóban, mert ez visszaélésekre, illetve pletykákra adhat okot.

A közösségi szolgálat dokumentálása

A tanuló jelentkezési lapot tölt ki, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a szülő, gondviselő egyetértő nyilatkozatát. Ezt a jelentkezési lapot a munkát szervező tanárnak kell leadni.

A közösségi szolgálat során a tanuló köteles vezetni az ún. közösségi szolgálati naplót, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott. Ebben a naplóban az iskola igazolja az elvégzett munkaórákat a fogadó intézmény által kiállított igazolás alapján, amelyben a tanuló munkáját is röviden értékeli. A naplót az iskola adja, és elvesztése anyagi felelősséggel jár. (ld. házirend)

A 2013/2014. tanévtől kezdve a tanuló minden közösségi szolgálati tevékenységét egy egyoldalas naplóban is rögzíti, amelyben röviden bemutatja az elvégzett tevékenységét, valamint megfogalmazza élményeit és tapasztalatait. Ezeket a lapokat a középiskola befejezéséig meg kell őriznie.

Az iskola az osztálynaplóban, a bizonyítványban és a törzslapon év végén dokumentálja a közösségi szolgálat teljesítését.

Az iskola az 50 óra közösségi szolgálat teljesítéséről igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad.

**Az Iskolai közösségi szolgálat (IKSZ) tervezés-működtetése során szem előtt tartandó
legfontosabb alapelvek:**

A kölcsönösség elve azt jelenti, hogy egyszerre kell a szolgálat jellegnek és az élménypedagógia alapú tanulásnak megvalósulnia. Pl. A szemétszedés önmagában csak önkéntességként, azaz szolgálatként értelmezhető. A közösségi szolgálat jelleghez szükséges egy fajta tanulási folyamat jelenléte is pl. a szelektív hulladékgyűjtés tanulmányozása, kapcsolatfelvétel a szemét elszállító szervezetekkel, stratégia kidolgozása a környezetvédelmileg fenntartható megoldásokra.

A részrehajlás mentesség elve, hogy nem lehet rokonoknál egyáltalán végezni közösségi szolgálatot.

Az együttműködés elve, hogy a fogadó szervezetnél és az iskolában is a közösségi szolgálat kapcsán partneri viszony szükséges, nem lehet alá-fölé rendeltségről szó sem a pedagógus-diák, sem a fogadó szervezet-diák, sem az ellátott-diák viszonyában.

A változatosság elve, hogy lehetőség szerint több tevékenységből (min. 3) tevődjön össze az 50 óra, ugyanakkor rendszeresen ismétlődő tevékenységekre épüljön az 50 óra nagyobb része.

Az arányosság elve azt jelenti, hogy olyan szervezetnél, amelyiknek az illető diák tagja csak részben végezheti szolgálatát, hogy a pályaorientáció, változatosság és egyéb őt érintő szempontok érvényesülhessenek.

A helyi közösség erősítésének elve azt jelenti, hogy a tevékenység vagy az iskola környezetében néhány kilométeres körzetben vagy a lakóhely környezetében kell, hogy megvalósuljon a helyi közösség javára.

AZ Önkéntesség elve a diákok szabad tevékenység kiválasztásában kell, hogy érvényesüljön, ami azt jelenti, hogy a szülőkkal, tanárokkal való egyeztetés alapján az iskola által megszervezett vagy maguk által javasolt és az iskola által elfogadott tevékenységek közül diákok kiválasztják az általuk végzendő tevékenységet.

A fenntarthatóság elve azt jelenti, hogy olyan tevékenységekben vegyenek részt a diákok elsősorban, amelyek hosszú távon fenntarthatók és a további diák évfolyamok számára is pedagógiailag előnyösek. Vagyis nem érdemes gyermekotthonnak olyan sportokat, rendezvényeket szervezni (pl. squash-mérkőzések), amit nem lehet hosszú távon finanszírozni és csak frusztrációt okoz. Viszont költséget nem igénylő, könnyen megszervezhető tevékenységekbe érdemes bevonni pl. gyermekotthonok, szociális intézmények lakóit.